

- 4) Έχει σημασία για την απάντηση στα προηγούμενα ερωτήματα το γεγονός ότι το πειθαρχικό τμήμα και το Συνταγματικό Δικαστήριο δεν διασφαλίζουν αποτελεσματική δικαστική προστασία λόγω έλλειψης ανεξαρτησίας και διαπιστωθεισών παραβάσεων των κανόνων περί διορισμού των μελών τους;

Αίτηση προδικαστικής απόφασης την οποία υπέβαλε το Consiglio di Stato (Ιταλία) στις 15 Δεκεμβρίου 2020 — Unilever Italia Mkt. Operations Srl κατά Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato

(Υπόθεση C-680/20)

(2021/C 79/28)

Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική

Αιτούν δικαστήριο

Consiglio di Stato

Διάδικοι στην υπόθεση της κύριας δίκης

Εκκαλούσα: Unilever Italia Mkt. Operations Srl

Εφεσίβλητη: Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Πέραν των περιπτώσεων εταιρικού ελέγχου, ποια είναι τα κρίσιμα στοιχεία βάσει των οποίων καθορίζεται αν ο συμβατικός συντονισμός μεταξύ τυπικώς αυτόνομων και ανεξάρτητων οικονομικών φορέων συνεπάγεται την ύπαρξη ενιαίας οικονομικής μονάδας, υπό την έννοια των άρθρων 101 και 102 ΣΛΕΕ; Ειδικότερα, η ύπαρξη ορισμένου βαθμού επεμβάσεως στις εμπορικές επιλογές άλλης επιχείρησης, η οποία χαρακτηρίζει τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ παραγωγού και μεσαζόντων διανομής, δύναται να θεωρηθεί ότι αρκεί για να χαρακτηριστούν τα πρόσωπα αυτά ως αποτελούντα μέρος της ίδιας οικονομικής μονάδας ή είναι αναγκαίο να υφίσταται «ιεραρχική» σχέση μεταξύ των δύο επιχειρήσεων, η οποία δύναται να διαπιστωθεί με την ύπαρξη σύμβασης, δυνάμει της οποίας πλείονες αυτόνομες επιχειρήσεις «υπάγονται» στη διεύθυνση και στον συντονισμό μίας εξ' αυτών, οπότε η Αρχή ανταγωνισμού οφείλει να αποδείξει ότι υπάρχουν πλείονες συστηματικές και πάγιες κατευθυντήριες γραμμές ικανές να επηρεάσουν τις αποφάσεις, οι οποίες αφορούν τη διαχείριση της επιχείρησης, ήτοι τις στρατηγικές και επιχειρησιακές επιλογές χρηματοπιστωτικού, βιομηχανικού και εμπορικού χαρακτήρα;
- 2) Κατά την εκτίμηση της ύπαρξης κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης, η οποία υλοποιήθηκε με ρήτρες αποκλειστικότητας, έχει το άρθρο 102 ΣΛΕΕ την έννοια ότι η αρχή ανταγωνισμού έχει την υποχρέωση να ελέγχει αν οι ρήτρες αυτές έχουν ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό από την αγορά των εξίσου αποτελεσματικών ανταγωνιστών και να εξετάζει επακριβώς τις οικονομικές αναλύσεις, τις οποίες προσκομίζει ο διάδικος, σχετικά με τη συγκεκριμένη δυνατότητα των υπό κρίση συμπεριφορών να εκτοπίσουν από την αγορά τους εξίσου αποτελεσματικούς ανταγωνιστές; Ή, στην περίπτωση ρητρών αποκλειστικότητας, οι οποίες οδηγούν στον αποκλεισμό του ανταγωνισμού στην αγορά ή συμπεριφορών οι οποίες χαρακτηρίζονται από πλείονες καταχρηστικές πρακτικές (εκπτώσεις υπέρ πιστών πελατών και ρήτρες αποκλειστικότητας), δεν υφίσταται ουδεμία νομική υποχρέωση της Αρχής ανταγωνισμού να διαπιστώσει την παράβαση των αντιμονοπωλιακών κανόνων βάσει του κριτηρίου του εξίσου αποτελεσματικού ανταγωνιστή;

Αίτηση προδικαστικής απόφασης την οποία υπέβαλε το Augstākā tiesa (Senāts) (Λεττονία) στις 22 Δεκεμβρίου 2020 — SIA «DOBELES HES» κατά Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija

(Υπόθεση C-702/20)

(2021/C 79/29)

Γλώσσα διαδικασίας: η λεττονική

Αιτούν δικαστήριο

Augstākā tiesa (Senāts)

Διάδικοι στην υπόθεση της κύριας δίκης

Ενάγουσα σε πρώτο βαθμό, αναιρεσίβλητη και ασκήσασα την αντίθετη αναίρεση: SIA «DOBELES HES»

Εναγόμενη σε πρώτο βαθμό και αναρροσείουσα: Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija

Λοιποί διάδικοι στη διαδικασία: Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija

Προδικαστικά ερωτήματα

- 1) Συνιστά παρέμβαση του κράτους ή ενίσχυση μέσω κρατικών πόρων κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η υποχρέωση που επιβάλλεται στον δημόσιο φορέα να αγοράζει ηλεκτρική ενέργεια σε τιμή ανώτερη της αγοραίας τιμής από παραγωγούς που χρησιμοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας για την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος, εκμεταλλευόμενος την υποχρέωση του τελικού καταναλωτή να καταβάλλει τιμή ανάλογη προς την πραγματοποιηθείσα κατανάλωση;
- 2) Έχει ο όρος «απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας» την έννοια ότι η εν λόγω απελευθέρωση πρέπει να θεωρείται συντελεσθείσα όταν συντρέχουν ορισμένα στοιχεία του ελεύθερου εμπορίου, όπως είναι για παράδειγμα η σύναψη συμβάσεων ενός δημόσιου φορέα με προμηθευτές άλλων κρατών μελών; Αρχίζει η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας κατά τον χρόνο κατά τον οποίον η νομοθεσία παρέχει σε μέρος των χρηστών ηλεκτρικής ενέργειας (για παράδειγμα, στους συνδεδεμένους με το δίκτυο διανομής χρήστες ηλεκτρικής ενέργειας ή στους συνδεδεμένους με το δίκτυο διανομής μη οικιακούς χρήστες ηλεκτρικής ενέργειας) το δικαίωμα αλλαγής διανομέα ηλεκτρικής ενέργειας; Τι επίπτωση έχει η εξέλιξη της ρυθμίσεως της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στη Λετονία ως προς την αξιολόγηση των ενισχύσεων οι οποίες χορηγήθηκαν στους παραγωγούς ηλεκτρικής ενέργειας υπό το πρίσμα του άρθρου 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (για την απάντηση στο πρώτο ερώτημα), και ειδικότερα η επικρατούσα προ του 2007 κατάσταση;
- 3) Αν από την απάντηση στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα προκύπτει ότι η ενίσχυση που χορηγήθηκε στους παραγωγούς ηλεκτρικού ρεύματος δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το γεγονός ότι η ενάγουσα δραστηριοποιείται σήμερα σε μια απελευθερωμένη αγορά ενέργειας και η καταβολή αποζημιώσεως παρέχει σε αυτήν πλεονέκτημα σε σχέση με άλλους παρόχους που δραστηριοποιούνται στη σχετική αγορά, συνεπάγεται ότι η αποζημίωση πρέπει να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης;
- 4) Αν από την απάντηση στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα προκύπτει ότι η ενίσχυση που χορηγήθηκε στους παραγωγούς ηλεκτρικού ρεύματος αποτελεί κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να θεωρηθεί, στο πλαίσιο του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων που προβλέπει η διάταξη αυτή, ότι το αίτημα της ενάγουσας για την καταβολή αποζημιώσεως για τη ζημία που υπέστη λόγω μη ολοσχερούς ικανοποιήσεως του νομίμου δικαιώματος να λάβει μεγαλύτερη πληρωμή για το παραχθέν ηλεκτρικό ρεύμα συνιστά αίτημα λήψεως νέας κρατικής ενισχύσεως ή αίτημα για την πληρωμή τμήματος κρατικής ενισχύσεως που δεν έχει καταβληθεί προηγουμένως;
- 5) Αν στο τέταρτο προδικαστικό ερώτημα δοθεί η απάντηση ότι το αίτημα αποζημιώσεως πρέπει να θεωρηθεί, υπό το πρίσμα των παρελθουσών περιστάσεων, ως αίτημα πληρωμής του τμήματος κρατικής ενισχύσεως που δεν έχει καταβληθεί προηγουμένως, προκύπτει από το άρθρο 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ότι, εν τω παρόντι, για να κριθεί η καταβολή αυτής της κρατικής ενισχύσεως, πρέπει να αναλυθεί η τρέχουσα κατάσταση της αγοράς και να ληφθεί υπόψη η ισχύουσα νομοθεσία (συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών που υφίστανται σήμερα);
- 6) Έχει σημασία για την ερμηνεία του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ το γεγονός ότι οι σταθμοί παραγωγής αιολικής ενέργειας, σε αντίθεση με τους υδροηλεκτρικούς σταθμούς, ελάμβαναν κατά το παρελθόν πλήρη ενίσχυση;
- 7) Έχει σημασία για την ερμηνεία του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ το γεγονός ότι μόνον ένα μέρος από τους σταθμούς υδροηλεκτρικής ενέργειας στους οποίους χορηγήθηκαν ελλείψεις ενισχύσεις λαμβάνει επί του παρόντος αποζημίωση;
- 8) Έχουν το άρθρο 3, παράγραφος 2, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1407/2013 της Επιτροπής, της 18ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (*), και με δεδομένο ότι το ποσό της επίδικης ενισχύσεως δεν υπερβαίνει το όριο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, την έννοια ότι η εν λόγω ενίσχυση πληροί τα κριτήρια που καθορίζονται για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας; Έχει το άρθρο 5, παράγραφος 2, του κανονισμού 1407/2013 την έννοια ότι, στην υπό κρίση περίπτωση, λαμβανομένων υπόψη των προϋποθέσεων για την αποφυγή υπεραντισταθμίσεων που αναφέρονται στην απόφαση της Επιτροπής SA.43140, η θεώρηση της καταβολής αποζημιώσεως για την προκληθείσα ζημία ως ενισχύσεως ήσσονος σημασίας μπορεί να οδηγήσει σε απαράδεκτη σώρευση ενισχύσεων;

- 9) Σε περίπτωση που στην υπό κρίση υπόθεση θεωρηθεί ότι έχει χορηγηθεί/καταβληθεί κρατική ενίσχυση, έχει το άρθρο 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού (ΕΕ) 2015/1589 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽¹⁾, την έννοια ότι περιστάσεις όπως αυτές της υπό κρίση υποθέσεως συνιστούν νέα κρατική ενίσχυση και όχι υφιστάμενη κρατική ενίσχυση;
- 10) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ένατο ερώτημα, πρέπει, για την εκτίμηση της συμβατότητας της καταστάσεως της ενάγουσας με τις ενισχύσεις που θεωρούνται υφιστάμενες κατά την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', σημείο iv, του κανονισμού 2015/1589, να λαμβάνεται υπόψη μόνον η ημερομηνία κατά την οποία έλαβε χώρα η πραγματική καταβολή της ενισχύσεως ως χρόνος ενάρξεως της παραγραφής κατά την έννοια του άρθρου 17, παράγραφος 2, του κανονισμού 2015/1589;
- 11) Σε περίπτωση που θεωρηθεί ότι χορηγήθηκε/καταβλήθηκε κρατική ενίσχυση, πρέπει το άρθρο 108, παράγραφος 3, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 2, παράγραφος 1, και το άρθρο 3 του κανονισμού 2015/1589 να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι μια διαδικασία κοινοποιήσεως κρατικής ενισχύσεως, όπως η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση, κρίνεται προσηκούσα όταν το εθνικό δικαστήριο δέχεται το αίτημα καταβολής αποζημιώσεως για την προκληθείσα ζημία υπό τον όρο ότι έχει παραληφθεί απόφαση της Επιτροπής η οποία εγκρίνει την ενίσχυση και διατάζει το υπουργείο οικονομικών να κοινοποιήσει στην Επιτροπή την αντίστοιχη ενίσχυση στην εμπορική δραστηριότητα εντός προθεσμίας δύο μηνών από την έκδοση της αποφάσεως;
- 12) Έχει σημασία, για την ερμηνεία του άρθρου 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το γεγονός ότι η αποζημίωση για την προκληθείσα ζημία ζητείται από οργανισμό του δημοσίου τομέα (Ρυθμιστική αρχή των δημοσίων υπηρεσιών) ο οποίος, κατά το παρελθόν, δεν είχε την υποχρέωση να φέρει τέτοιες δαπάνες, καθώς και το γεγονός ότι ο προϋπολογισμός του οργανισμού αυτού χρηματοδοτείται από κρατικά τέλη καταβαλλόμενα από τους παρόχους δημοσίων υπηρεσιών που εμπίπτουν στους ρυθμιζόμενους τομείς, τα οποία πρέπει να προορίζονται αποκλειστικά για τη ρυθμιστική του δραστηριότητα;
- 13) Είναι συμβατό ένα σύστημα αποζημιώσεως όπως το επίμαχο στην υπό κρίση υπόθεση με τις αρχές του δικαίου της Ένωσης που διέπουν τους ρυθμιζόμενους τομείς, και ειδικότερα με το άρθρο 12 και την αιτιολογική σκέψη 30 της οδηγίας 2002/20/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την αδειοδότηση) ⁽²⁾, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2009/140/ΕΚ ⁽³⁾ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009;

⁽¹⁾ ΕΕ 2013, L 352, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ 2015, L 248, σ. 9.

⁽³⁾ ΕΕ 2002, L 108, σ. 21.

⁽⁴⁾ Οδηγία 2009/140/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, για την τροποποίηση των οδηγιών 2002/21/ΕΚ σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών, 2002/19/ΕΚ σχετικά με την πρόσβαση σε δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών και συναφείς ευκολίες καθώς και με τη διασύνδεσή τους, και 2002/20/ΕΚ για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (ΕΕ 2009, L 337, σ. 37).

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως την οποία υπέβαλε το Consiglio di Stato (Ιταλία) στις 30 Δεκεμβρίου 2020 — Comune di Lerici κατά Provincia di La Spezia

(Υπόθεση C-719/20)

(2021/C 79/30)

Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική

Αιτούν δικαστήριο

Consiglio di Stato

Διάδικοι στην υπόθεση της κύριας δίκης

Ανααιρεσίων: Comune di Lerici

Αναερσίβλητη: Provincia di La Spezia